

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการสื่อสารและความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรส ดังนั้นผู้วิจัยจึงอภิปรายผลตามประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารของผู้สมรส
2. ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรส

1. การสื่อสารของผู้สมรส

1.1 การสื่อสารของผู้สมรสจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (จำนวน 325 คน)

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้สมรสจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องและแบบยึดติดเหตุผลในระดับปานกลาง ใช้การสื่อสารแบบคล้ายตามและแบบเฉไฉในระดับค่อนข้างน้อยและใช้การสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นในระดับน้อย จะเห็นได้ว่า ผู้สมรสใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องปานกลาง ซึ่งเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิผล เชื่อให้ผู้สมรสมีสัมพันธภาพที่ดี มีความเข้าใจกัน เนื่องจากผู้ส่งสารที่ใช้การสื่อสารแบบนี้จะสื่อความอย่างตรงไปตรงมาตามที่ตนรู้สึก โดยทั้งวจนภาษาและอวจนภาษาจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (Satir, 1967) ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของสารและตอบสนองความต้องการของผู้ส่งสารได้อย่างถูกต้อง ซึ่งทำให้ทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารเข้าใจกันและพึงพอใจในการสื่อสารระหว่างกัน จึงทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ Satir, Banmen, Gerber และ Gomori (1991) กล่าวว่า บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองใช้การสื่อสารแบบสอดคล้อง ดังนั้น การสื่อสารแบบสอดคล้อง จึงเป็นรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมและเป็นเป้าหมายในการพัฒนาตนไปสู่บุคคลที่มีชีวิตเต็มตามแนวคิดของ Satir อีกด้วย

ส่วนการสื่อสารแบบไม่สอดคล้อง ผู้สมรสใช้การสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลในระดับปานกลาง แบบคล้ายตามและแบบเฉไฉในระดับค่อนข้างน้อย และแบบตำหนิผู้อื่นในระดับน้อย โดยการสื่อสารแบบไม่สอดคล้องนี้เป็นการสื่อสารที่ขาดความชัดเจน จึงสร้างความสับสนให้กับผู้รับสาร และอาจสร้างความขัดแย้งระหว่างผู้สมรสได้ เนื่องจากการสื่อสารในแบบดังกล่าวเป็นการสื่อสารที่ขาดความชัดเจน (Satir, 1967) ทำให้ผู้รับสารไม่เข้าใจความหมาย หรือเข้าใจความหมายคลาดเคลื่อนได้ ส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองหรือตอบสนองไม่ตรงกับความต้องการของผู้ส่งสารได้ อาจทำให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารรู้สึกไม่พึงพอใจในการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ของผู้สมรส อาจทำให้เกิดความขัดแย้งตามมา โดย Satir (1967) กล่าวว่า วัฏจักรการสื่อสารแบบไม่สอดคล้องเป็นการสื่อสารที่ขาดประสิทธิผลและก่อให้เกิดปัญหาได้ บุคคลที่สื่อสารในลักษณะดังกล่าวจะเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ดังนั้น ผู้สมรสจึงใช้การสื่อสารแบบ

สอดคล้อง เพื่อเอื้อให้ผู้สมรสมีสัมพันธภาพที่ดี มีความเข้าใจกัน มากกว่าที่จะใช้การสื่อสารแบบ ไม่สอดคล้องที่สร้างความสับสนให้กับผู้รับสาร และอาจสร้างความขัดแย้งระหว่างผู้สมรสได้

1.2 การสื่อสารของผู้สมรส จำแนกตาม เพศ อายุ ระยะเวลาการสมรส จำนวนบุตร ระดับ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

1.2.1 ผู้สมรสหญิงมีการสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสชายอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ และจากทฤษฎีการสื่อสารของ Satir, Banmen, Gerber และ Gomori (1991) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะใช้การสื่อสารแบบสอดคล้อง ดังนั้น การที่ผู้สมรสหญิงใช้ การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสชาย อาจเนื่องจากผู้สมรสหญิงมีการเห็นคุณค่าใน ตนเองสูงกว่าผู้สมรสชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนีญ์ แก้วคำศรี (2545) ที่พบว่า นักศึกษา หญิงมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาชาย และผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าสอดคล้อง กับงานวิจัยของ Houck และ Daniel (1994) ที่ทดสอบการสื่อสารระหว่างสามีกับภรรยา พบว่า 62%ของภรรยาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกล่าวว่า ตนเองแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผยและเป็นอิสระ มากกว่าสามี ซึ่งการสื่อสารที่แสดงความรู้สึกของตนอย่างเปิดเผยและเป็นอิสระเป็นลักษณะการ สื่อสารที่คล้ายคลึงกับการสื่อสารแบบสอดคล้อง ดังนั้น จึงพบว่า ผู้สมรสหญิงใช้การสื่อสารแบบ สอดคล้องมากกว่าผู้สมรสชาย

1.2.2 ผู้สมรสที่มีอายุแตกต่างกันจะมีระดับการสื่อสารแบบสอดคล้อง และแบบคล้อย ตามแตกต่างกัน โดยการที่บุคคลมีการสื่อสารที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงอายุ อาจเกิดจากระดับ การเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงอายุ เพราะอายุเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพ สภาวะทางอารมณ์ และความสามารถของบุคคลในการดำเนิน กิจกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith อ้างถึงใน รัชนีญ์ แก้วคำศรี, 2545) และจากทฤษฎีการสื่อสารของ Satir, Banmen, Gerber และ Gomori (1991) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะใช้การสื่อสาร แบบสอดคล้อง ส่วนผู้ที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะใช้การสื่อสารแบบคล้อยตามซึ่งเป็นการ สื่อสารแบบไม่สอดคล้อง ดังนั้น จึงพบว่า ผู้สมรสที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการสื่อสารแบบ สอดคล้อง และแบบคล้อยตามแตกต่างกัน

1.2.3 ผู้สมรสที่มีระยะเวลาในการสมรสที่แตกต่างกันจะมีระดับการสื่อสารแบบ สอดคล้องแตกต่างกัน เมื่อผู้วิจัยทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Dunnet T3 พบว่า ผู้ สมรสที่มีระยะเวลาในการสมรส 2- 10 ปีมีการสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีระยะเวลา ในการสมรส 11 – 25 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องผู้สมรสที่มีระยะเวลาการสมรส 2 -10

ปีจะอยู่ในช่วงที่มีการปรับตัวเข้าหากันสูง ผู้สมรสอาจใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และช่วยในการปรับตัวเข้าหากัน เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตคู่ได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ ผู้สมรสที่อยู่ในช่วงระยะเวลาการสมรส 11-25 ปี เป็นช่วงผู้ที่เริ่มเข้าสู่วัยกลางคน ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เช่น ผิวพรรณเริ่มมีริ้วรอยมากขึ้น ร่างกายไม่แข็งแรงเหมือนก่อน หรือการหมดประจำเดือนในหญิง เหล่านี้จะส่งผลต่อจิตใจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจทำให้ผู้สมรสรู้สึกขาดความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเองลดลง เพราะการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพเป็นองค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith อ้างถึงใน รัชนิย์ แก้วคำศรี, 2545) ดังนั้นผู้สมรสในระยะนี้จึงอาจรู้สึกว่าคุณค่าในตนเองลดลง ด้วยการเห็นคุณค่าในตนเองนี้มีสำคัญอย่างยิ่งต่อการสื่อสารตามแนวคิดของ Satir โดยกล่าวว่า ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงก็จะใช้การสื่อสารแบบสอดคล้อง ดังนั้น จึงพบว่า ผู้สมรสที่มีระยะเวลาการสมรส 2-10 ปีใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีระยะเวลาการสมรส 11-25 ปี

1.2.4 ผู้ที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปมีการสื่อสารแบบสอดคล้องน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีบุตร เนื่องจากการที่ผู้สมรสที่มีบุตรมากขึ้นภาระหน้าที่ในการรับผิดชอบบุตรก็มีมากตามไปด้วย ทั้งทางด้าน การอบรมเลี้ยงดู การให้การศึกษา การสนับสนุนด้านการเงินกับบุตร ภาระต่างๆเหล่านี้ ทำให้ผู้สมรสเกิดความเครียด เพราะต้องแก้ไขปัญหาที่มีมากมาย และผู้สมรสอาจไม่สามารถแก้ไข ปัญหาทุกอย่างได้ตามที่ตนเองต้องการ อาจทำให้ผู้สมรสรู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถในการ แก้ไขปัญหา ส่งผลให้มองเห็นคุณค่าในตนเองลดลง ซึ่งแตกต่างจากผู้สมรสที่ไม่มีบุตรที่จะไม่ได้รับ ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาการเลี้ยงดูบุตรดังกล่าว อีกทั้งผู้สมรสที่ไม่มีบุตรสามารถมีโอกาส สื่อสารและปรับตัวเข้าหากันได้มากกว่าผู้สมรสที่มีบุตรมาก ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวจึงไม่ส่งผลให้ผู้ สมรสเห็นคุณค่าในตนเองลดลง และด้วยการเห็นคุณค่าในตนเองนี้มีสำคัญต่อการสื่อสารตาม แนวคิดของ Satir โดย Satir(1967) กล่าวว่า ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงก็จะใช้การสื่อสารแบบ สอดคล้อง ดังนั้น จึงพบว่า ผู้สมรสที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องน้อยกว่า ผู้ที่ไม่มีบุตร

1.2.5 ผู้สมรสที่มีการศึกษาดั้งแต่ระดับปริญญาตรีใช้การสื่อสารแบบสอดคล้อง มากกว่าผู้สมรสที่มีการศึกษาดั้งแต่ระดับมัธยมปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพลงไป เนื่องจากการ ศึกษาที่ระดับปริญญาตรีเป็นระดับที่สูงกว่าระดับเฉลี่ยโดยทั่วไปของคนไทย โดยจากสรุป สถานการณ์สังคมไทย พ.ศ. 2546 (อ้างอิง สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร) พบว่า ตั้งแต่ปี 2536-2543 การศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีค่าเฉลี่ยต่อ คน เท่ากับ 7.5 ปี ดังนั้น ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจึงมีความภาคภูมิใจ เมื่อเปรียบเทียบ การศึกษาของตนกับการศึกษาเฉลี่ยของคนทั่วไป ผู้สมรสจึงรู้สึกว่าคุณค่าตนเป็นผู้ที่มีความรู้และมี

ความสามารถ มีความมั่นใจ ทำให้รู้สึกว่าคุณเป็นผู้ที่มีคุณค่า จึงสามารถสื่อสารได้อย่างสอดคล้อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารของ Satir ที่ว่า บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองใช้สื่อสารแบบสอดคล้อง

1.2.6 ผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกันมีระดับการสื่อสารแบบสอดคล้องและแบบไม่สอดคล้องแตกต่างกัน โดยการที่บุคคลมีการสื่อสารที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว อาจเกิดจากระดับการเห็นคุณค่าในตนเองที่ต่างกันในแต่ละช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว เพราะรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง เพราะบุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมในระดับสูง จะได้รับการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า (Coopersmith อ้างถึงใน รัชนิย์ แก้วคำศรี, 2545) ดังนั้น ผู้สมรสที่มีรายได้แตกต่างกัน อาจมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน และจากทฤษฎีการสื่อสารของ Satir, Banmen, Gerber และ Gomori (1991) กล่าวว่า ผู้ที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะใช้การสื่อสารแบบสอดคล้อง ส่วนผู้ที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะใช้การสื่อสารแบบไม่สอดคล้อง ดังนั้น อาจเป็นไปได้ว่า ผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกันมีระดับการสื่อสารแบบสอดคล้อง และแบบไม่สอดคล้องแตกต่างกัน

1.3 การสื่อสารของผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกับผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ

1.3.1 ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้สมรสที่ใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องเป็นผู้ที่สามารถสื่อความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดและความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างตรงไปตรงมา ผู้สมรสจึงเกิดความรู้สึกเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง ส่วนสารที่ส่งไปก็จะมีชัดเจน และทำให้คู่สมรสเข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารสื่อมาได้อย่างชัดเจนตรงประเด็น ผู้รับสารจึงสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างของผู้ส่งสารได้อย่างถูกต้อง ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ (Satir, 1967) และเนื่องจากผู้รับสารตอบสนองความต้องการของผู้ส่งสารได้ตรงประเด็น จึงทำให้เกิดคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วย ทั้งนี้จะสอดคล้องกับการศึกษาของ Halford และ Hahlweg (1990) ที่พบว่า คู่สมรสที่มีความสุขจะตอบสนองต่อกันโดยการสื่อสารด้วยคำพูดที่แสดงการยอมรับและสื่อสารด้วยท่าทางทางบวกมากกว่าคู่สมรสที่มีความทุกข์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฮันนิภรณ์ นิลอรุณ (2542) ที่พบว่า การสื่อสารที่ผู้พูดได้เปิดเผยตนเองทั้งด้านความคิดและด้านความรู้สึกของตนได้อย่างอิสระมีสัมพันธภาพกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส และด้วยการสื่อสารแบบสอดคล้องเป็นการสื่อสารความต้องการอย่าง

ตรงไปตรงมา จึงทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจได้ง่าย ตรงประเด็น อันจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ซึ่งการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์นี้ พบว่า เป็นการสื่อสารที่พบในคู่สมรสที่อยู่ร่วมกันตามปกติมากกว่าคู่สมรสที่ย่ำร้างกัน (Burlison & Denton, 1997) ดังนั้น ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงจึงใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ

1.3.2 ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงจะใช้การสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นและแบบเฉยใจ น้อยกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ นอกจากนี้ ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงใช้การสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลมากกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่ใช้การสื่อสารแบบคล้อยตามไม่แตกต่างกัน

ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงใช้การสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นน้อยกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ (ตารางที่ 14) เนื่องจากการสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นเป็นการพูดตำหนิ โยนความผิดให้กับผู้อื่น โดยอาจใช้คำพูดที่รุนแรง ก้าวร้าว หรือดูหมิ่น ทำให้ผู้ถูกตำหนิรู้สึกไม่พอใจ จึงนำมาซึ่งความขัดแย้งและยังเป็นการทำลายสัมพันธภาพ เนื่องจากเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบตำหนิจะเป็นการทำร้ายบุคคลอื่น เพื่อให้ตนรู้สึกว่าตัวเองยังมีคุณค่า และยังทำให้บุคคลอื่นรู้สึกเกรงกลัวมากกว่าให้ความเคารพ (Satir, 1967, 1988) ดังนั้น การสื่อสารแบบนี้เป็นการบั่นทอนความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เป็นมิตรในงานวิจัยของ Roberts (2000) ซึ่งพฤติกรรมนี้จะทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสลดลง โดยพบว่า การตอบสนองแบบไม่เป็นมิตรของคู่สมรส(ที่รายงานโดยคู่ของตน) สัมพันธ์กับความทุกข์ในชีวิตสมรสของคู่สมรส โดยหากภรรยาสื่อสารแบบไม่เป็นมิตร (เช่น จับผิด บ่น และค่อนข้างเคอะ) ก็จะส่งผลให้สามีมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ ในทางกลับกัน หากสามีสื่อสารแบบไม่เป็นมิตรก็จะส่งผลให้ภรรยามีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Halford & Hahlweg (1990) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมสื่อสารทางลบทั้งด้วยคำพูดและท่าทางมีความสัมพันธ์กับคู่สมรสที่เป็นทุกข์และยังเป็นลักษณะของการสื่อสารที่ขาดสุขลักษณะของครอบครัวในงานวิจัยของเกศศิริ บุญญะอดิชาติ (2541) โดยการสื่อสารที่ขาดสุขลักษณะเป็นปัญหาสำคัญของครอบครัว ที่ทำให้ครอบครัวแตกแยก ขาดความรักและความอบอุ่น นอกจากนี้ การสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นยังมีลักษณะที่ตรงกับ การแก้ไขปัญหแบบโจมตีจากการศึกษาของ Marchand และ Hock (2000) ที่พบว่า ภรรยาใช้การแก้ไขปัญหแบบโจมตีจะมีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับต่ำ การสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่น จะบั่นทอนความสัมพันธ์ของคู่สมรส ดังนั้น ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงจึงใช้การสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นน้อยกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ

ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงและผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ ใช้การสื่อสารแบบคล้ายตามไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 14) เนื่องจากการสื่อสารแบบคล้ายตามเป็นการสื่อสารที่แสดงความเห็นด้วย หรือเข้าข้างอีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไป เพื่อให้อีกฝ่ายพอใจ แม้ว่าสิ่งที่ทำนั้นอาจไม่ตรงกับความต้องการของตน (Satir, 1967, 1988) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Roberts (2000) ที่พบว่า การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง (เช่น การปลอบ พุดติกรรม การไม่เสนอความเห็นด้วย ไม่สนใจหรือไม่เกี่ยวข้องในเรื่องที่สนทนาเกี่ยวกับความเห็นด้วย เป็นต้น) ลักษณะดังกล่าว สัมพันธ์กับความทุกข์ในชีวิตสมรสเพียงเล็กน้อยและไม่ได้สร้างความทุกข์ให้กับชีวิตสมรส ซึ่งแตกต่างจากการสื่อสารแบบไม่เป็นมิตรหรือแบบถอยห่าง และในสังคมไทยมักสอนกันว่า หากเกิดความขัดแย้งกันให้คล้ายตาม ไม่ได้เถียง แม้ในความคิดของตนจะไม่เห็นด้วยก็ตาม เพื่อให้อยู่ร่วมกันในครอบครัวหรือติดต่อกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น(บุญศิริ, 2544)ดังนั้นจึงพบว่า ผู้สมรสที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงและผู้สมรสที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำใช้การสื่อสารแบบคล้ายตามไม่แตกต่างกัน

ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงใช้การสื่อสารแบบเฉยใจน้อยกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ (ตารางที่ 14) เนื่องจากการสื่อสารแบบเฉยใจเป็นการพูดเบี่ยงเบนหันเหอีกฝ่ายจากความขัดแย้ง เปลี่ยนจุดสนใจ (Satir, 1967, 1988) โดยเป็นการเปลี่ยนประเด็นอย่างกะทันหัน อาจแกล้งทำเป็นไม่เข้าใจในเรื่องที่กำลังสนทนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Roberts (2000) ที่กล่าวว่า ลักษณะการถอยห่างจะแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยง หรือเบี่ยงเบนความขัดแย้ง เปลี่ยนประเด็นการสนทนา รวมทั้งการพูดตลกหรือพูดกลบเกลื่อนด้วย และพบว่า ลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความทุกข์ในชีวิตสมรสของคู่สมรส เนื่องด้วยลักษณะการถอยห่างจะเป็นการปฏิเสธสัมพันธ์กับคู่ของตนด้วยความเห็นห่างไม่สนใจและไม่เอาใจใส่ต่อคู่ของตน ดังนั้นผู้สมรสที่สื่อสารลักษณะนี้มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Kurdek (1995) ที่พบว่า หากภรรยาใช้พฤติกรรมแบบถอยห่างจะทำให้สามีมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ และมีความทุกข์ในชีวิตสมรสเพิ่มขึ้น และในทางกลับกัน หากสามีใช้พฤติกรรมแบบถอยห่างจะทำให้ภรรยาที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำและมีความทุกข์ในชีวิตสมรสเพิ่มขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Burlison และ Denton (1997) ที่พบว่า คู่สมรสที่หย่าร้างกันจะมีการสื่อสารแบบหลีกเลี่ยง (เช่น การเปลี่ยนประเด็นที่สนทนา เงียบ หรือเดินออกจากห้อง) มากกว่าคู่สมรสทั่วไป และในงานของ Houck และ Daniel (1994) ที่พบว่า คู่สมรสมีการใช้กลยุทธ์ในการจัดการปัญหาแบบถอยห่างจะมีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสที่ต่ำ ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา

ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงใช้การสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลมากกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ (ตารางที่ 14) เนื่องจากการสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลเป็น

ลักษณะที่บุคคลให้ความสนใจเพียงแต่ในส่วนของเนื้อหา ข้อมูลและเหตุผล และบุคคลไม่ให้ความสำคัญกับอารมณ์และความรู้สึก มักมีท่าทีที่นิ่งเฉย บุคคลจะพยายามควบคุมตนเอง ผู้อื่น และสภาพแวดล้อมของตนโดยการใช้นิยามการต่างๆมาควบคุม หรือหลีกเลี่ยงความขายน้้าของตน โดยบุคคลที่สื่อสารแบบนี้จะไม่ให้ความสนใจทั้งตนเองและบุคคลอื่น (Satir, 1967, 1988)

ด้วยเหตุนี้ บุคคลที่ใช้การสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลจึงรับรู้เฉพาะเรื่องราวที่เกิดขึ้นมากกว่าอารมณ์ความรู้สึกทั้งของคู่สมรสและของตนเอง ดังนั้น อาจเป็นไปได้ว่า การรับรู้ถึงความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้ที่ใช้สื่อสารแบบนี้อาจแตกต่างจากการรับรู้ของผู้ที่ใช้การสื่อสารแบบอื่น จึงพบว่า ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงใช้การสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลมากกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ

2. ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรส

2.1 ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรสจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (จำนวน 325 คน)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สมรสจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าใช้การสื่อสารแบบไม่สอดคล้อง อาจเป็นไปได้ที่การสื่อสารแบบสอดคล้องจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวรรตน์ กิตติรักษนนท์ (2536) ที่พบว่า คู่สมรสที่มีความสุขมักใช้คำพูดเชิงบวกหรือคำพูดที่สร้างความพึงพอใจมากกว่า และใช้คำพูดเชิงลบหรือคำพูดที่สร้างความไม่พึงพอใจที่น้อยกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำตำหนิ ว่ากล่าวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2535) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารเป็นปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับสูงสุด ดังนั้น ผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยเฉลี่ยในระดับสูง จึงสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา

2.2 ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรส จำแนกตาม ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

2.2.1 ผู้สมรสที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าผู้สมรสที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพลงไป (ตารางที่ 13) เนื่องจากการศึกษาเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ มีความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ทำให้มีแนวทางในการจัดการกับปัญหาที่หลากหลายกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ ระดับการศึกษาที่สูงจึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้ผู้สมรสมีความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ

การวิจัยของ ประทุม ฤกษ์กลาง (2545) และสุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2535) ที่พบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

2.2.2 ผู้สมรสที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสแตกต่างกัน (ตารางที่ 3) โดยผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่าจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2535) ที่พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้สูงมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ และงานวิจัยของประทุม ฤกษ์กลาง (2545) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำด้วย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก รายได้ที่สูงขึ้นเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคคลมีศักยภาพในการใช้จ่ายเงินมากขึ้น มีเงินออม เงินลงทุน หรือซื้อทรัพย์สินได้มากขึ้น ซึ่งสภาวะนี้ทำให้คู่สมรสเกิดความรู้สึกมั่นคงในชีวิตและก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ในทางกลับกัน หากคู่สมรสไม่มีรายได้ที่เพียงพอต่อความต้องการใช้จ่าย ก็มักก่อให้เกิดความขัดแย้งและความขุ่นเคืองกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงและต่ำ ต่างก็ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง ตามเกณฑ์การแปลผลคะแนน (หน้า 52) แต่จากผลการวิจัยก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มดังกล่าวใช้การสื่อสารแตกต่างกัน ดังผลอภิปรายข้างต้น